

Pareiškimas 2/2019 dėl asmens duomenų naudojimo vykdant politines kampanijas

Priimta 2019 m. kovo 13 d.

Europos duomenų apsaugos valdyba priėmė šį pareiškimą:

Bendravimas su rinkėjais yra neatskiriama demokratinio proceso dalis. Jis suteikia galimybę rengti politines programas, suteikia piliečiams galimybę daryti įtaką politikai ir rengti kampanijas, atsižvelgiant į piliečių lūkesčius.

Politinės partijos, politinės koalicijos ir kandidatai vis dažniau naudojami asmens duomenimis ir sudėtingomis profiliavimo priemonėmis, kad galėtų stebėti ir išskirti rinkėjus bei nuomonės formuotojus. Asmenys gauna asmeniškai pritaikytus pranešimus ir informaciją ypač socialinės žiniasklaidos platformomis, paremtus asmeniniais interesais, gyvenimo būdo įpročiais ir vertybėmis.

Prognozavimo įrankiai naudojami žmonių asmenybės bruožams, savybėms, nuotaikoms ir kitoms ypatybėms klasifikuoti ar profiliuoti dideliu mastu, kad būtų galima daryti prielaidas, susijusias su asmenybės bruožais, įskaitant politines pažiūras ir kitus specialių kategorijų duomenis. Tokių duomenų tvarkymo metodų taikymas politiniais tikslais kelia didelę riziką ne tik teisėms į privatumą ir duomenų apsaugą, bet ir pasitikėjimui demokratinio proceso vientisumu. Atskleista informacija apie „Cambridge Analytica“ atskleidė, kaip galimas teisės į asmens duomenų apsaugą pažeidimas gali turėti įtakos kitoms pagrindinėms teisėms, kaip antai, saviraiškos, nuomonės laisvei, galimybei laisvai mąstyti be jokių manipuliacijų.

Europos duomenų apsaugos valdyba pažymi, kad, be politinių partijų ir kandidatų, tvarkant asmens duomenis politiniais tikslais, gali dalyvauti ir keli kiti subjektai: socialinės žiniasklaidos platformos, interesų grupės, duomenų tarpininkai, analitikos kompanijos, reklamos tinklai.

Šie subjektai gali atlikti svarbų vaidmenį rinkimų procese, o jų atitiktį gali prižiūrėti nepriklausomos duomenų apsaugos institucijos.

Atsižvelgdama į 2019 m. numatytus Europos Parlamento rinkimus ir kitus rinkimus ES, Europos duomenų apsaugos valdyba nori atkreipti dėmesį į keletą svarbių aspektų, kurių reikia laikytis, kai politinės partijos tvarko asmens duomenis rinkimų metu:

1. Asmens duomenys, kuriais atskleidžiama politinė nuomonė, pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą yra specialių kategorijų duomenys. Bendrai tokių duomenų tvarkymas yra draudžiamas, išskyrus, kai taikomos kelios siauro pobūdžio sąlygos, kaip antai, aiškus, konkretus, visiškai informuotas ir laisva valia duotas asmens sutikimas.¹
2. Asmens duomenys, kurie buvo paskelbti viešai arba kuriais buvo pasidalyta su pavieniais rinkėjais, net jei jie neatskleidžia politinės nuomonės, taip pat yra ES duomenų apsaugos teisės aktų objektas ir yra jų saugomi. Pavyzdžiui, socialinės žiniasklaidos priemonėmis surinkti asmens duomenys negali būti naudojami neužtikrinus įsipareigojimų, susijusių su skaidrumu, tikslo nustatymu ir teisėtumu.
3. Net jei duomenų tvarkymas yra teisėtas, organizacijos turi laikytis kitų pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą nustatytų pareigų, įskaitant pareigą užtikrinti skaidrumą ir suteikti pakankamai informacijos analizuojamiems asmenims, kurių asmens duomenys yra tvarkomi, nepriklausomai nuo to, ar duomenys gauti tiesiogiai ar netiesiogiai. Politinės partijos ir kandidatai turi būti pasirengę įrodyti, kaip jie laikosi duomenų apsaugos principų, ypač teisėtumo, sąžiningumo ir skaidrumo principų.
4. Tik automatinis sprendimų priėmimas, įskaitant profiliavimą, kai sprendimas sukelia teises pasekmes ar panašiu būdu daro didelį poveikį asmeniui, dėl kurio yra priimtas sprendimas, yra ribojamas. Profiliavimas, susijęs su tikslinės kampanijos pranešimais, tam tikromis aplinkybėmis gali sukelti „panašų reikšmingą poveikį“ ir iš esmės gali būti teisėtas tik turint aiškų duomenų subjekto sutikimą.²
5. Tikslinė informacija rinkėjams turėtų būti pateikiama nurodant, kodėl jie gauna tam tikrą pranešimą, kas už tai atsako ir kaip jie gali naudotis savo, kaip duomenų subjektu, teisėmis. Be to, valdyba pažymi, kad pagal kai kurių valstybių narių teisę skaidrumo reikalavimas taikomas mokėjimams už politinę reklamą.

---

¹ Žiūrėti Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 9 straipsnį. Pavyzdžiui, duomenų subjektas, kuris akivaizdžiai paviešino duomenis, kaip ir kitos specialių kategorijų išimtys, turėtų būti aiškinamos siaurai, nes jis negali būti naudojamas pateisinti numanomiems duomenims.

² Europos duomenų apsaugos valdyba anksčiau paaiškino, kad automatizuoto sprendimų priėmimo teisinis poveikis gali apimti poveikį asmens balsavimui per rinkimus.

Europos duomenų apsaugos valdyba nurodo politinėms partijoms ir kitiems suinteresuotiesiems asmenims vadovautis kelių duomenų apsaugos institucijų parengtomis praktinėmis gairėmis ir rekomendacijomis dėl duomenų naudojimo per rinkimus.³ Taip pat palankiai vertinamas 2018 m. rugsėjo mėn. Europos Komisijos pateiktas priemonių⁴ rinkinys ir Tarybos bei valstybių narių išvados dėl laisvų ir sąžiningų Europos Parlamento rinkimų saugumo.⁵

Europos duomenų apsaugos valdybos nariai taip pat bendradarbiauja su kitomis atitinkamomis kompetentingomis institucijomis,⁶ kad būtų užtikrintas nuoseklus galiojančių teisės aktų, įskaitant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą, aiškinimas ir atitiktis, siekiant užtikrinti pasitikėjimą Europos Parlamento rinkimais ir kitais 2019 m. numatytais ES rinkimais.

Siekiant apsaugoti demokratiją, labai svarbu laikytis duomenų apsaugos taisyklių, įskaitant rinkimų veiklą ir politines kampanijas. Tai taip pat yra priemonė piliečių pasitikėjimui ir pasitikėjimui rinkimais išsaugoti. Artėjant būsimų rinkimų datoms, duomenų apsaugos institucijos yra įsipareigojusios stebėti ir prireikus taikyti duomenų apsaugos principus rinkimų ir politinių kampanijų procese, pvz., skaidrumo, tikslo ribojimo, proporcingumo ir saugumo, taip pat naudotis duomenų subjektų teisėmis. Duomenų apsaugos institucijos visapusiškai naudosis savo įgaliojimais, kaip nustatyta Bendrajame duomenų apsaugos reglamente, ir bendradarbiaus bei užtikrins veiksmų nuoseklumo laikymąsi Europos duomenų apsaugos valdybos struktūroje.

Europos duomenų apsaugos valdybos vardu

Pirmininkė

(Andrea Jelinek)

---

³Žr. I priedą.

⁴Ir ypač ES duomenų apsaugos teisės aktų taikymo gaires ir Rekomendaciją dėl rinkimų bendradarbiavimo tinklų, interneto skaidrumo, apsaugos nuo kibernetinio saugumo incidentų ir kovos su dezinformacijos kampanijomis: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

⁵<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6573-2019-REV-1/en/pdf>.

⁶Pavyzdžiui, Europos rinkimų tinklų sistemoje, kuri išsamiau aprašyta Komisijos rinkimų rinkinyje (žr. 4 išnašoje nurodytą rekomendaciją dėl bendradarbiavimo rinkimų srityje tinklų ir Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1141/2014 dėl patikros procedūros, susijusios su asmens duomenų apsaugos taisyklių pažeidimais vykstant rinkimams į Europos Parlamentą).